

إحراق بیت حضرت فاطمه عليه‌السلام

پژوهش درباره حضرت فاطمه زهراعلیها ‎، از بخش‌های مشخص فعالیت علمی‌شان بود. کتاب «إحراق بیت فاطمةعلیها ‎» به بررسی موضوع تعرض به خانه آن حضرتعلیها ‎ اختصاص دارد و در معرفی آن، استفاده از منابع اهل خلاف تصریح شده‌است. انتخاب این موضوع و مراجعه به منابع مذاهب دیگر برای پیگیری آن، جایگاه مطالعات فاطمی را در کارنامه نویسنده روشن می‌کند. این اثر در حوزه بررسی حوادث پس از شهادت پیامبراکرمصلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و دفاع از موضع تاریخی امامیه قرار دارد.

تألیف این کتاب و حضور در نشست تخصصی معرفی آن، از شواهد اهتمام وی به مسئله فاطمیه و مظلومیت صدقیه طاهرهعلیها ‎ است. در ترسیم این بخش از زندگی علمی وی، غیرت اعتقادی با فعالیتی مشخص، یعنی تحقیق و دفاع از گزارش‌های تاریخی مربوط به آن‌حضرتعلیها ‎، پیوند می‌یابد. موضوع شهادت حضرت زهراعلیها ‎ در این مجموعه فعالیت‌ها، در ارتباط با حوادث آغازین پس از شهادت پیامبراکرمصلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و مسئله امامت دنبال می‌شد. از این جهت، مطالعات فاطمی او بخشی از برنامه گسترده‌ترش در دفاع از اعتقادات امامیه بود.

• **حضور پربرار در نشست‌های علمی**

ارتباط آیت‌الله غیب‌غلامی با مراکز تخصصی و طلاب امامت‌پژوه، در سال‌های پایانی زندگی نیز ادامه داشت. بنیاد بین‌المللی امامت در جلسه‌ای به تاریخ دوم اردیبهشت ۱۴۰۴، نشستی با حضور ایشان در مرکز تخصصی امام‌شناسی برگزار نمود. وی در این جلسه درباره وظایف پژوهشگران، ضرورت مطالعه فردی، تهذیب نفس و شناخت نیازهای معاصر سخن گفت. آشنایی با همت علمی میرحامد حسین و علامه امینیرحمته‌الله، توجه به انگیزه آنان در دفاع از امامت، از موضوعات مطرح‌شده در این نشست توسط ایشان بود.

در همان جلسه، آیت‌الله غیب غلامی بر تولید آثار کاربردی، شناخت زبان روز و آمادگی برای گفت‌وگو در فضای بین‌المللی تأکید کرد. او همچنین نسبت به تکرار مباحث بدون توجه کافی به نیازهای علمی و تبلیغی انتقاد داشت. در پاسخ به پرسش‌های طلاب، پیگیری هر دو وجه تطبیقی و تبیینی پژوهش را توصیه کرد. این گزارش، تصویری از دغدغه‌های آموزشی ایشان در دوره پایانی فعالیتش ارائه می‌دهد؛ دغدغه‌هایی که به نحوه استفاده از دانش حوزوی در پاسخ‌گویی به مسائل اعتقادی مربوط بود. کارنامه ایشان در مجموع، سه زمینه مرتبط را در بر می‌گیرد: تحصیل و تدریس فقه و اصول، پژوهش در منابع حدیثی و مذاهب اسلامی و مطالعه مسائل امامت و فاطمیه. آثار فارسی و عربی او امکان پیگیری این زمینه‌ها را فراهم می‌کند. در برخی نوشته‌ها، مسئله اصلی اعتبار یک نقل و ساختار یک منبع است؛ در برخی دیگر، تاریخ شکل‌گیری یک جریان یا گزارش‌های مربوط به یک واقعه بررسی می‌شود. این تنوع موضوعی، همراه با استمرار تدریس، مشخصه فعالیت علمی وی در حوزه قم بود.

• **رحلت**

با انتشار خبر ارتحال آیت‌الله حسین غیب‌غلامی هرساویرحمته‌الله در ربیع‌الثانی ۱۴۴۸، کارنامه یکی از استادان حوزه قم در عرصه تدریس و پژوهش اعتقادی پایان یافت. کتاب‌ها و گزارش‌های علمی باقی‌مانده از او، اسناد اصلی برای شناخت این‌کارنامه‌اند. بررسی و تنظیم مجموعه آثار و درس‌های وی می‌تواند ابعاد بیشتری از فعالیت او را روشن کند. یادنامه او، از این منظر، ثبت بخشی از تاریخ علمی حوزه قم و کوشش‌های معاصر در معرفی و دفاع از معارف اهل‌بیتعلیهم‌السلام است.

کاربردی را ندارند و این وظیفه بر عهده ما و مراکز تخصصی است.

تحول دیجیتال نخبگانی

و شتاب نسل نوجوان در عصر هوش مصنوعی

استاندار قم تصریح کرد: باید توجه داشت که وضعیت نسل جدید تغییر کرده است؛ دانش‌آموزان دبیرستانی و نسل نوجوان ما امروزه در حوزه سواد دیجیتال، بدون واسطه و به‌طور مستقیم با ابزارهای هوش مصنوعی در ارتباط هستند و لزوماً منتظر تئذیه و راهنمایی‌های مرسوم مدرسه نمی‌مانند. اگر ما خدمات و دستاوردهای اصیل پژوهشی را به‌موقع به نوجوانان و جوانان معرفی نکنیم، فاصله ایجاد می‌شود و زمانی به سراغ آن‌ها می‌رویم که نوجوان با پیامدها و چالش‌های فضای مجازی درگیر شده است.

پاسخ‌های چندبُعدی و لینک‌محور

برای گره‌گشایی از چالش‌های استان

بهنام‌جو با تأکید بر آموزش هوش مصنوعی به مدیران و ارتقای ساختارهای اجرایی استان اظهار کرد: درباره مسائل گوناگون فرهنگی و اجتماعی، پژوهش‌های متعددی در ابعاد روان‌شناختی، اجتماعی، محیطی و سیاسی انجام گرفته و شاید در خصوص یک معضل خاص، ده‌ها مقاله علمی معتبر وجود داشته باشد. اگر بتوان این دستاوردهای پژوهشی را در قالب پاسخ‌های منسجم، چندبعدی، کاربردی و لینک‌محور (با ارجاع مستقیم به متن پژوهش‌ها) تدوین و استخراج کرد، با به‌کارگیری هوش مصنوعی و توانمندی‌های مرکز نور، ارتقای بسیار چشمگیر و مؤثری در نظام تصمیم‌گیری، حل مسائل استان و پاسخ‌گویی به نیازهای نسل جوان رخ خواهد داد.

سیره علمی

و کارنامه پژوهشی آیت‌الله

حسین غیب‌غلامی هرساویرحمته‌الله

به قلم میرزامحمدمهدی بالار

مقدمه: آیت‌الله حاج شیخ حسین غیب‌غلامی هرساوی، از اساتید برجسته درس خارج حوزه علمیه قم، پس از دوران طولانی فعالیت علمی، در تاریخ پنجشنبه ۲۶ شهریور ۱۴۰۵ هجری شمسی، مصادف با ۴ ربیع‌الثانی ۱۴۴۸ رحلت نمودند. کارنامه علمی ایشان بر محور دو رکن اصلی «تدریس علوم مقدماتی و عالی (فقه و اصول)» و «تحقیق در حوزه حدیث و مذاهب اسلامی» استوار بود. تمرکز اصلی پژوهش‌های ایشان بر تحلیل منابع حدیثی اهل‌سنت و بررسی مستندات تاریخی مرتبط با سیره و مظلومیت حضرت فاطمه زهراعلیها ‎ معطوف بود. این مسیر علمی در آثار متعددی از جمله «البخاری وصحیحه»، «الإمام البخاری وصحیحه الجامع المختصر»، «هلال نجد»، «مبانی فقه مذاهب اسلامی» و «احراق بیت فاطمه علیها ‎» فی الکتب معتبر عند اهل‌السنه» تجلی یافته است که نشان‌دهنده تخصص عمیق ایشان در بررسی تطبیقی منابع و دفاع از آموزه‌های امامیه است.

ل کارنامه ایشان در مجموع، سه زمینه مرتبط را در بر می‌گیرد: تحصیل و تدریس فقه و اصول، پژوهش در منابع حدیثی و مذاهب اسلامی و مطالعه مسائل امامت و فاطمیه. آثار فارسی و عربی او امکان پیگیری این زمینه‌ها را فراهم می‌کند. در برخی نوشته‌ها، مسئله اصلی اعتبار یک نقل و ساختار یک منبع است؛ در برخی دیگر، تاریخ شکل‌گیری یک جریان یا گزارش‌های مربوط به یک واقعه بررسی می‌شود. این تنوع موضوعی، همراه با استمرار تدریس، مشخصه فعالیت علمی وی در حوزه قم بود.

او همچنین مسئله ورود اسرائیلیات به برخی گزارش‌ها را مطرح کرده است. کنار هم قرارگرفتن این مباحث، نشان می‌دهد که موضوع تحقیق او، علاوه بر سند و متن روایت، شامل محیط فکری مؤلفان و مناسبات میان جریان‌های علمی نیز بوده است. این شیوه در اثر مفصل‌تر او درباره بخاری ادامه یافته است.

الإمام البخاری وصحیحه الجامع المختصر

کتاب «الإمام البخاری وصحیحه الجامع المختصر» در چاپ نخست انتشارات دلیل ما در سال ۱۴۲۵ق منتشر شد. این کتاب با تفصیل بیشتری به زندگی و شخصیت علمی بخاری، استادان و آثار او و سپس ساختار صحیح می‌پردازد. در فهرست آن، عناوینی درباره مذهب بخاری، مواضع کلامی، رجال حدیث، اختلاف نسخه‌ها و چگونگی تدوین کتاب دیده می‌شود. نویسنده کوشیده است، مباحث مربوط به مؤلف را از بررسی خود مجموعه حدیثی تفکیک کند و برای هر بخش، موضوعات مستقلی در نظر بگیرد.

در بررسی صحیح بخاری، مباحثی چون تعلیقات، روایات تکراری و ادراج در سند و متن مطرح شده است. بخش‌های دیگر کتاب به جریان‌های فکری عصر بخاری، اختلاف او با پیروان ابوحنیفه و ارزیابی برخی روایان اختصاص دارد. این اثر، از حیث موضوع، درامتداد مطالعات نویسنده درباره مبانی اعتبار منابع حدیثی و تأثیر گرایش‌های فقهی و کلامی بر نقل و تنظیم روایات

• **در تکاپوی قهاقت**

آیت‌الله حسین غیب‌غلامی هرساوی، در سال ۱۳۳۸ هجری شمسی در استان کرمانشاه دیده به جهان گشود. مسیر علمی ایشان با هجرتی سرنوشت‌ساز در سال ۱۳۵۴ آغاز شد؛ زمانی که با راهنمایی و اشارات آیت‌الله سیداحمد خوانساریرحمته‌الله، مسیر تحصیل علوم دینی را به مقصد قم برگزید. این هجرت، سرآغاز فصلی جدید در زندگی ایشان بود که با ممارست در تحصیل و سپس تدریس و تألیف، تا پایان عمر ادامه یافت.

ایشان مراحل تحصیلی سطوح عالی را نزد اساتید مبرز حوزه علمیه قم، آیات ستوده، پایانی و اعتمادیرحمته‌الله با موفقیت پشت سر نهاد. در طی این مسیر، وی از محضر استوانه‌های علمی حوزه قم بهره‌های فراوان برد؛ تلمذ در درس خارج آیات عظام سید محمدرضا گلپایگانی و سید شهاب‌الدین مرعشی نجفیرحمته‌الله، بخشی از این طریق علمی بود.

در سیر تحصیلی ایشان، حضور در درس خارج آیت‌الله‌العظمی حسین وحید خراسانی، بیشترین تداوم زمانی را داشت؛ به‌گونه‌ای که حدود ۲۸ سال از دوران تحصیل ایشان در این محضر سپری گردید. علاوه بر این، حضور در درس خارج آیت‌الله‌العظمی میرزاجواد تبریزیرحمته‌الله به‌مدت هشت سال و تلمذ در درس آیت‌الله سیدمحمد روحانیرحمته‌الله به‌مدت شش سال، از دیگر بخش‌های اصلی کارنامه علمی ایشان به‌شمار می‌رود.

آیت‌الله غیب‌غلامی هرساوی، همگام با طی مدارج علمی، اشتغال به تدریس را نیز در اولویت قرار داد و دیری نپایید که در شمار استادان درس خارج حوزه علمیه قم جای گرفت. وجه تمایز اندیشه ایشان، اهتمام ویژه به مباحث اعتقادی در کنار تخصص در فقه و اصول است. آثار به‌جای‌مانده از ایشان، تجلی‌گاه این روش‌مندی

استاندار قم در بازدید از مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور)

ظرفیت‌های بی‌بدیل مرکز نور، پشتوانه علمی و فناوریانه کشور است

جذاب و متناسب با نیاز قشر آینده‌ساز تبدیل شود.

بهنام‌جو ادامه داد: بخش عظیمی از جامعه هدف ما در قم، دانش‌آموزان مدارس و دانشجویان دانشگاه‌ها هستند. نباید اجازه دهیم این اقیانوس محتوا و پژوهش، در قالب‌های سنتی محصور بماند و به دست نسل جوان نرسد؛ بلکه باید با تولید آثار هنری، ویدیوهای اثرگذار و محصولات پرتوان چندرسانه‌ای به میدان آمد. در این راستا، همکاری و همفکری مشترک میان مرکز نور و مجموعه آموزش و پرورش یک ضرورت است؛ زیرا معلمان، مشاوران و مربیان پرورشی به دلیل مشغله‌های اجرایی، فرصت تدوین و تبدیل این پژوهش‌ها به بسته‌های مستند و پاسخ‌های

امکانات و زیرساخت‌های کم‌نظیری که در سطح استان و در تراز ملی در این مرکز ایجاد شده، نهایت استفاده را ببریم و کمبودها را از این طریق برطرف نماییم.

نماینده عالی دولت در استان قم تصریح کرد: این مجموعه باید به‌عنوان یک مرجع اصلی معرفی و شناسانده شود تا همگان بدانند چه سکوها و زیرساخت‌هایی فراهم است و از آن‌ها استفاده کنند. همچنین در توسعه سکوهای جدید چه بخش‌های فرهنگی، علمی و فناوریانه و چه عمومی، باید الزامات پدافندی و پیشگیرانه از همان ابتدا به‌دقت رعایت گردد تا از آسیب‌ها مصون بماند.

استاندار قم گفت: وظیفه ما در دولت و استان این است که فضا را کاملاً باز کنیم تا شما بزرگواران بتوانید آنچه از علم، فناوری و ظرفیت دارید به بهترین شکل عرضه کنید. اثرگذاری خدمات مرکز نور باید به‌صورت عینی در جامعه دیده شود.

پیوند اقیانوس پژوهش با هنر

و چندرسانه‌ای برای دانش‌آموزان

رئیس شورای اداری استان قم افزود: امروز مرکز نور دسترسی، فهم و استخراج معارف و متون تخصصی را بسیار آسان کرده است؛ اما نکته مهم و کار بینایی‌که اکنون ضرورت دارد، پیوند میان این دریای محتوا با زبان هنر و رسانه‌های بصری است. این محتواهای غنی پژوهشی باید به خوراک‌های سریع، به‌لحظه،

استاندار قم در جریان بازدید از مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (مرکز نور) و آشنایی با آخرین دستاوردها و سکوهای پژوهشی و دیجیتال این مرکز، با تأکید بر جایگاه مرجع و توانمندی‌های فاخر این مجموعه، بر ضرورت هم‌افزایی دستگاه‌های اجرایی، آموزشی و فرهنگی با ظرفیت‌های مرکز نور تأکید کرد.

هم‌افزایی مدیریت استان

با گنجینه «نور» برای حل مسائل فرهنگی

به گزارش خبرگزاری حوزه، مهندس اکبر بهنام‌جو، استاندار قم ۱۸ مهرماه پس از بازدید از مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی(نور) در نشست مشترک با رئیس و معاونین این مرکز فناوریانه، در سخنانی اظهارکرد: خواسته و هدف اصلی ما در مدیریت استان، برقراری یک همکاری و هم‌افزایی همه‌جانبه است که بتواند به پشتوانه ظرفیت‌های ارزشمند این مرکز، گره‌گشای بخشی از مسائل و مشکلات فرهنگی شناسایی‌شده باشد و مجموعه مدیریت استان نیز وظیفه خود می‌داند که تمام‌قد در این مسیر کمک و پشتیبانی کند.

پرهیز از موازی‌کاری و تثبیت مرکز نور به‌عنوان مرجع ملی

استاندار قم ادامه داد: امروز زمانی است که نباید به‌جای استفاده از پتانسیل‌های موجود، فضا‌های جدید و موازی تعریف کنیم که هزینه‌ساز باشند؛ بلکه تدبیر عقلانی حکم می‌کند از